

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำผลการศึกษาทั้งหมดในการลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ตั้งแต่จำนวนบริษัท มูลค่าการจดทะเบียน มูลค่าการลงทุน สัดส่วนการถือหุ้นของญี่ปุ่น แหล่งจังหวัดที่ตั้ง ขนาดของกิจการ การนำเข้าเครื่องจักร การนำเข้าวัตถุดิบ จำนวนการจ้างงาน มูลค่าการส่งออก มูลค่าคงเหลือที่ญี่ปุ่นคัดสนใจเลือกลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่ประสบมา พิจารณารวมกันเพื่อหาข้อสรุปในด้านต่างๆ รวมทั้งแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะที่จะช่วยกันเสริมสร้างและรักษาระดับความน่าสนใจต่อบรรยากาศและโอกาสสู่ทางการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนานโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุน ในส่วนสุดท้ายเป็นการกล่าวถึงข้อจำกัดในการศึกษาและแนวทางในการศึกษาต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2540 มีญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board Of Investment : BOI) จำนวน 35 บริษัท มูลค่าการจดทะเบียนรวม 4,623.10 ล้านบาท ยอดรวมมูลค่าการลงทุนทั้งสิ้น 16,016.45 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างแรงงาน รวม 16,508 คน

สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทญี่ปุ่นทั้ง 35 บริษัท มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ ครอบครองการถือหุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 จำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 37.14 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ร่วมลงทุนโดยญี่ปุ่นถือหุ้นข้างมาก จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ญี่ปุ่นร่วมลงทุนโดยถือหุ้นข้างน้อย จำนวน 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของจำนวนบริษัททั้งหมด

แหล่งจังหวัดที่ตั้งในเขตภาคเหนือตอนบนซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนใน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน จากการศึกษพบว่า จังหวัดลำพูนเป็นแหล่งจังหวัดที่ตั้งซึ่งมีบริษัทญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI เลือกเป็นแหล่งจังหวัดที่ตั้งมากที่สุด จำนวน 25 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 71.42 ของจำนวนบริษัททั้งหมด รองลงมาเป็นจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7 บริษัท คิด

เป็นร้อยละ 20 ของจำนวนบริษัททั้งหมด จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง จังหวัด
ละ 1 บริษัท(ร้อยละ 2.86) รวมเป็น 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.58 ของจำนวนบริษัททั้งหมด

หมวดอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุนมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ หมวดอุตสาหกรรม
อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า จำนวน 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของจำนวนบริษัททั้งหมด
อันดับสอง หมวดอุตสาหกรรมเบา จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 31.43 ของจำนวนบริษัททั้ง
หมด ส่วนที่เหลืออยู่ในหมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อย
ละ 22.86 ของจำนวนบริษัททั้งหมด หมวดผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่งจำนวน 3
บริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.57 ของจำนวนบริษัททั้งหมด และหมวดเคมีภัณฑ์ กระจก พลาสติก
จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.85 ของจำนวนบริษัททั้งหมด สำหรับหมวดอุตสาหกรรมที่ยังไม่
มีการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นแต่อย่างใด ได้แก่หมวดอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เซรามิกส์ และโลหะขั้น
มูลฐาน และหมวดอุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค

ขนาดของกิจการ โดยคิดจากมูลค่าเงินลงทุนของบริษัท พบว่า บริษัทญี่ปุ่นที่ใช้เงิน
ลงทุนในมูลค่ามากที่สุดอันดับหนึ่ง จำนวน 2,776.67 ล้านบาท อันดับสอง มูลค่าเงินลงทุน จำนวน
2,397.73 ล้านบาท และอันดับสาม มูลค่าเงินลงทุนจำนวน 2,050 ล้านบาท ทั้ง 3 อันดับที่มีการลง
ทุนสูงสุดเป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ในการลงทุน
ประกอบอุตสาหกรรมของบริษัทญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนนั้นมีการสั่งซื้อเครื่องจักรมาใช้
ในกระบวนการผลิตซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริษัทญี่ปุ่นมีการใช้จ่ายเพื่อการสั่งซื้อเครื่องจักรทั้งการ
นำเข้าจากต่างประเทศและการซื้อภายในประเทศเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 6,917.97 ล้านบาท ในจำนวนนี้
เป็นเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศมูลค่าจำนวน 6,652.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.17 ของมูล
ค่าเครื่องจักรทั้งหมด และเครื่องจักรที่ซื้อในประเทศจำนวน 265.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.83
ของมูลค่าเครื่องจักรทั้งหมด สำหรับบริษัทที่มีการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศมูลค่ารวมสูงสุด
อันดับหนึ่ง จำนวน 1,405.38 ล้านบาท อันดับสอง จำนวน 930 ล้านบาทและอันดับสาม จำนวน
811.70 ล้านบาท ทั้ง 3 อันดับที่มีการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศเป็นมูลค่าสูงสุดเป็นบริษัท
ญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนบริษัทที่ใช้เครื่องจักรในประเทศ
น้อยที่สุด จำนวน .22 ล้านบาท เป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟ
ฟ้า มีข้อสังเกตว่าบริษัทญี่ปุ่น 17 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 48.57 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ได้ใช้
เครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศทั้งหมด ในขณะที่มีแค่ 2 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5.71 ของจำนวน
บริษัททั้งหมด ใช้เครื่องจักรที่ซื้อในประเทศทั้งหมด ส่วนที่เหลือ 16 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 45.72
ของจำนวนบริษัททั้งหมด ใช้ละกันระหว่างเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศกับเครื่องจักรที่ซื้อ
ภายในประเทศ

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของบริษัทที่มีหุ้นญี่ปุ่นรวม 35 บริษัท มีทั้งวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ และวัตถุดิบที่ซื้อภายในประเทศ เฉพาะในปี 2540 ได้มีการใช้วัตถุดิบยอดรวมมูลค่าทั้งสิ้น 9,625.32 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ จำนวน 7,984.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.95 ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมด วัตถุดิบที่ซื้อในประเทศจำนวน 1,641.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.05 ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมด บริษัทญี่ปุ่นที่มีการนำเข้าวัตถุดิบสูงสุดอันดับหนึ่ง จำนวน 1,946 ล้านบาท อันดับสอง จำนวน 1,773.11 ล้านบาท อันดับสาม จำนวน 1,032 ล้านบาท ทั้ง 3 อันดับเป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า บริษัทญี่ปุ่นใช้วัตถุดิบในประเทศสูงสุด อันดับหนึ่ง จำนวน 533 ล้านบาท อันดับสอง จำนวน 258 ล้านบาท และอันดับสาม จำนวน 216.86 ล้านบาท อันดับหนึ่งและอันดับสองเป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนอันดับ 3 เป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร ทั้งนี้ข้อมูลข้างต้นเกิดว่ามีบริษัทญี่ปุ่นจำนวน 5 บริษัทที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมดโดยเป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมเบา 2 บริษัทและเป็นบริษัทญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและผลิตผลทางการเกษตร 3 บริษัท

การจ้างงานของบริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบน 35 บริษัท มียอดรวมแรงงานทั้งสิ้น 16,508 คน ในจำนวนนี้เป็นแรงงานไทย จำนวน 16,309 คน คิดเป็นร้อยละ 98.79 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด แรงงานต่างชาติ จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด เมื่อแยกแรงงานไทยออกจากกันพบว่าแรงงานชาย จำนวน 4,268 คน คิดเป็นร้อยละ 26.17 ของจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด แรงงานหญิง จำนวน 12,041 คน คิดเป็นร้อยละ 73.83 ของจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด ส่วนแรงงานต่างชาติจำนวน 199 คนนั้นพบว่าแรงงานชาย จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 98.99 ของจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งหมด แรงงานหญิง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งหมด

ระดับการศึกษาตามจำแนก 4 ระดับ คือ สูงกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี อนุปริญญา และต่ำกว่าอนุปริญญา พบว่าพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 35 บริษัท ยอดรวม 16,508 คน เป็นพนักงานที่จบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ระดับปริญญาตรี จำนวน 669 คน คิดเป็นร้อยละ 4.05 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ระดับอนุปริญญา จำนวน 1,563 คน คิดเป็นร้อยละ 9.47 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 14,260 คน คิดเป็นร้อยละ 86.38 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด เมื่อแยกพนักงานชาวไทยกับพนักงานชาวต่างชาติพบว่าจากจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งสิ้น 16,309 คน จบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ระดับปริญญาตรี จำนวน 547 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้ง

หมด ระดับอนุปริญญา จำนวน 1,515 คน คิดเป็นร้อยละ 9.29 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 14,232 คน คิดเป็นร้อยละ 87.26 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ส่วนพนักงานชาวต่างชาติทั้งสิ้น 199 คน จบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ระดับปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.31 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ระดับอนุปริญญา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.12 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.07 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ทั้งนี้มีข้อน่าสังเกตว่าพนักงานชาวไทยมีการศึกษาสูงอยู่ในช่วงระดับต่ำกว่าอนุปริญญามากที่สุด ในขณะที่พนักงานชาวต่างชาติมีการศึกษาสูงอยู่ในช่วงระดับปริญญาตรีมากที่สุด

ประเภทแรงงานในบริษัทญี่ปุ่นพบว่าเมื่อจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ และกลุ่มคนงาน สามารถแยกได้ว่าใน 35 บริษัท จากยอดรวมพนักงานทั้งสิ้น 16,508 คน เป็นประเภทแรงงานในกลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ จำนวน 983 คน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 1,499 คน คิดเป็นร้อยละ 9.08 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด และกลุ่มคนงาน รวม 14,026 คน คิดเป็นร้อยละ 84.96 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด เมื่อแยกพนักงานชาวไทยกับชาวต่างประเทศ พบว่าจากจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งสิ้น 16,309 คนเป็นประเภทแรงงานในกลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ จำนวน 836 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 1,447 คน คิดเป็นร้อยละ 8.87 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด และ กลุ่มคนงาน จำนวน 14,026 คน คิดเป็นร้อยละ 86 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ส่วนจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งสิ้น 199 คน เป็นประเภทแรงงานในกลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 73.87 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.13 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ส่วนกลุ่มคนงานไม่ปรากฏว่ามีชาวต่างชาติ ทั้งนี้มีข้อน่าสังเกตว่าพนักงานชาวไทยอยู่ในประเภทแรงงานจำนวนมากในกลุ่มคนงาน ส่วนพนักงานชาวต่างชาติอยู่ในประเภทแรงงานจำนวนมากในกลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ

อัตราค่าจ้างแรงงานไทย พบว่า บริษัทญี่ปุ่นให้อัตราค่าจ้าง 2 ประเภท คือ อัตราค่าจ้างรายเดือนและอัตราค่าจ้างรายวัน ในจำนวน 35 บริษัท มีเพียงบริษัทเดียวที่จ้างงานด้วยอัตราค่าจ้างรายเดือนโดยไม่ใช่อัตราค่าจ้างรายวัน ผลการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยบริษัทญี่ปุ่นให้อัตราค่าจ้างรายเดือนสูงสุดอยู่ในช่วง 7,001 – 9,000 บาท/เดือน จำนวน 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ส่วนอัตราค่าจ้างรายวันให้สูงสุดอยู่ในช่วง 141 – 150 บาท/วัน จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 32.35 ของจำนวนบริษัททั้งหมด

มูลค่าการจำหน่ายในปี 2540 พบว่า บริษัทญี่ปุ่น 35 บริษัทมีมูลค่ายอดการจำหน่ายรวม 17,896.11 ล้านบาท แยกเป็นการจำหน่ายเพื่อการส่งออก จำนวน 17,178.20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.99 ของมูลค่าการจำหน่ายทั้งหมด แสดงว่า ได้มีการจำหน่ายสินค้าภายในประเทศ จำนวน 717.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.01 ของมูลค่าการจำหน่ายทั้งหมด ในการกระจายสินค้าของบริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบนมีวิธีการจำหน่าย 4 วิธี คือ ส่งออกสู่บริษัทแม่ ส่งออกโดยตรงส่งออกทางอ้อม และจำหน่ายในประเทศไทย จากจำนวน 35 บริษัท มี 19 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 54.29 ของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ต้องส่งออกสู่บริษัทแม่ ส่วนที่เหลืออีก 16 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 45.71 ของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ใช้ทั้ง 3 วิธีที่เหลือจะกันไปตามความเหมาะสมของตลาดและสถานการณ์

แหล่งเงินทุนของบริษัทญี่ปุ่นทั้ง 35 บริษัท มาจาก 4 แหล่ง ได้แก่ เงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้น สถาบันการเงินในประเทศไทย สถาบันการเงินในต่างประเทศ และบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ บางบริษัทใช้เงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้นทั้งหมด บางบริษัทใช้ทั้งเงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้นและเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินซึ่งมีทั้งสถาบันการเงินในประเทศไทยและต่างประเทศ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปี 2540 ที่บริษัทใช้ลงทุน พบว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินในต่างประเทศคิดอัตราต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในประเทศไทย โดยสถาบันการเงินในต่างประเทศคิดอัตราเงินกู้ต่ำสุดที่ร้อยละ 1.37 สูงสุด ร้อยละ 7.76 สถาบันการเงินในประเทศไทยคิดอัตราเงินกู้ต่ำสุดที่ร้อยละ 11.75 สูงสุดร้อยละ 18 ขณะเดียวกันบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือก็มีการคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดที่ร้อยละ 3 สูงสุด ร้อยละ 9

สถิติผู้บริหารสูงสุดในบริษัทญี่ปุ่น 35 บริษัทมี 25 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 71.43 ของบริษัททั้งหมดเป็นชาวญี่ปุ่น ส่วนที่เหลืออีก 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของบริษัททั้งหมดเป็นชาวไทย

ผลการศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจที่ญี่ปุ่นเลือกเข้ามาลงทุนในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งได้จาก 35 บริษัท พบว่า อันดับหนึ่ง ร้อยละ 21.13 เลือกเพราะทำเลที่ตั้ง อันดับสอง ร้อยละ 16.90 เลือกเพราะแรงงานไทยมีมากและหาง่าย และอันดับสาม ร้อยละ 13.38 เลือกเพราะค่าจ้างแรงงานถูก ส่วนมูลเหตุจูงใจในเรื่องอื่น ๆ ที่บริษัทญี่ปุ่นเลือกนั้น ได้แก่ มีนิคมอุตสาหกรรมและเขตส่งออก ร้อยละ 12.68 การคมนาคมขนส่งสะดวก ร้อยละ 11.97 สิทธิพิเศษสูงสุดจากการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3 ร้อยละ 11.27 ระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 4.93 มีค่านศุลกากร ร้อยละ 4.22 และอื่น ๆ ร้อยละ 3.52

ส่วนปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการที่บริษัทญี่ปุ่นประสบนั้น ผลของการศึกษาจาก 35 บริษัทพบว่าปัญหาอุปสรรคอันดับหนึ่ง ร้อยละ 17.74 เป็นปัญหาแรงงานไทย อันดับสอง ร้อยละ 17.21 เป็นปัญหาผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ และอันดับสาม ร้อยละ 15.05 เป็น

ปัญหาผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน ส่วนปัญหาอุปสรรคในเรื่องอื่น ๆ ที่บริษัทญี่ปุ่นประสบนั้น ได้แก่ ปัญหาระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 13.98 ปัญหาการให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 12.90 ปัญหาเครื่องจักร/วัตถุดิบ ร้อยละ 9.68 ปัญหาการตลาด ร้อยละ 7.53 และปัญหาแหล่งที่ตั้ง ร้อยละ 5.91

2 ข้อเสนอแนะ

ญี่ปุ่นเป็นต่างชาติที่เข้ามาลงทุนมากที่สุดในจำนวนบริษัท มูลค่าเงินลงทุน และจำนวนการจ้างงาน ข้อมูลปัญหาแรงงานไทยเป็นสิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากในเรื่องของความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพของการทำงานซึ่งภาครัฐควรให้ความสนใจและปรับปรุงโดยอาจจัดให้มีสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สร้างความรู้ความเข้าใจในการทำงานอย่างเป็นระบบ ประสานการทำงานเป็นทีม มีระเบียบวินัย และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะส่งผลทำให้เกิดผลิตภาพเพิ่มมากขึ้น

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและภาคพื้นเอเชีย รวมทั้งประเทศญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบนได้รับผลกระทบโดยมีตัวเลขยอดการสั่งซื้อลดลง ขณะเดียวกันผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถประมาณการราคาซื้อและราคาขายที่แน่นอนได้ชัดเจนจึงมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดทุน ในเรื่องนี้หากรัฐบาลไทยสามารถทำให้ค่าเงินบาทเกิดความนิ่งไม่ผันผวน หรือมีเสถียรภาพได้เร็วเท่าใดย่อมเกิดผลดีต่อการประกอบธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจส่งออก

ระบบสาธารณูปโภคจากไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์เป็นสิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นหลายบริษัทเริ่มได้รับผลกระทบจากการขึ้นอัตราค่าบริการ เพราะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับอัตราค่าบริการที่ขึ้นราคาจะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับคุณภาพของการให้บริการที่บริษัทญี่ปุ่นได้รับ เช่น ไฟกระพริบ ไฟตก ไฟดับ เพราะทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากโดยเฉพาะต่อเครื่องจักรอุปกรณ์และกระบวนการผลิต ขณะเดียวกันโทรศัพท์โดยเฉพาะในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มักขัดข้อง มีเสียงซ่าไม่ชัดเจน และหรือดับเสียอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ถ้าให้เจ้าหน้าที่จากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือพบว่ามักไม่ค่อยสะอาดและขาดแคลนอยู่เสมอ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง หากภาครัฐโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเร่งดำเนินการแก้ไขคงมีส่วนช่วยเสริมการประกอบอุตสาหกรรมให้เกิดความคล่องตัวและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม

การให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ มีการเจาะจงถึงขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน ใช้เวลาและหลักฐานเอกสารมากมาย เมื่อบริษัทญี่ปุ่นขอรับทราบวิธีปฏิบัติในรายละเอียดกลับได้รับคำชี้แนะที่ค่อนข้างขาดความชัดเจน นอกจากนี้ระเบียบวิธีปฏิบัติในบางประเด็นขาดความเหมาะสมและไม่สอดคล้องกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือประกาศใช้ระเบียบใหม่มักขาดการแจ้งข่าวสารที่รวดเร็ว หากหน่วยงานของรัฐปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้มีความกระชับลดขั้นตอนลดจำนวนหลักฐานเอกสารและจัดเจ้าหน้าที่หรือกระจายข่าวสารด้วยความรวดเร็วคงมีส่วนช่วยลดปัญหานี้ลงได้

เครื่องจักร/วัตถุดิบเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการอยากให้มีการจำหน่ายหรือซ่อมแซมได้ในประเทศไทย เพื่อจะได้ลดปริมาณการนำเข้าจากต่างประเทศ หากหน่วยงานของรัฐมีการสำรวจศึกษาข้อมูลรายละเอียดเครื่องจักรและวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศแล้วหาทางชักชวนบริษัทผู้ผลิตหรือเพิ่มปริมาณการผลิตในประเทศไทยย่อมเกิดผลดีต่อการลดการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศ และช่วยสร้างอุตสาหกรรมเชื่อมโยงหรืออุตสาหกรรมสนับสนุน (supporting industry) ขึ้นในประเทศไทยให้เกิดเป็นรูปธรรม

การตลาดของบริษัทญี่ปุ่นทั้ง 35 บริษัทส่วนใหญ่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นและเอเชีย เมื่อเกิดผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจในญี่ปุ่นและภาคพื้นเอเชียย่อมส่งผลกระทบถึงยอดการจำหน่ายลดลงตามไปด้วย ในส่วนนี้บริษัทญี่ปุ่นต้องการให้ภาครัฐช่วยสนับสนุนข้อมูลทันสมัยทางการตลาดหรือช่วยแนะนำตลาดใหม่ให้ด้วย

แหล่งที่ตั้งเป็นหัวข้อที่บริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือระบุถึงการขาดแผนระยะยาวรองรับในการกำหนดเขตตามประเภทอุตสาหกรรมทำให้เกิดการปะปนระหว่างอุตสาหกรรมที่ไม่มีกากขยะอุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรมที่มีกากขยะอุตสาหกรรม เมื่อเกิดปัญหามลพิษในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ทุกบริษัทที่ตั้งอยู่จะได้รับผลกระทบในภาพลักษณ์ที่เสื่อมเสียอย่างหาทางออกไม่ได้ นอกจากนี้ความบกพร่องต่อการให้บริการรองรับที่ไม่เพียงพอของระบบสาธารณูปโภค และการขนส่งมวลชน ล้วนเป็นปัญหาที่บริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือได้รับผลกระทบและเกิดความเบื่อหน่ายกับปัญหาซ้ำซากที่ขาดการแก้ไขอย่างเหมาะสมและรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทางออกในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ค่อนข้างท้าทายความสามารถของภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพราะถ้ามีการวางแผนระยะยาว การจัดการที่ดีและบริการมีคุณภาพย่อมหมายถึงความพร้อมรับการลงทุน

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษาและแนวทางในการศึกษาต่อไป

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ได้พบปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นข้อจำกัดในการศึกษาบางเรื่องและมีความคิดเห็นขอเสนอแนะแนวทางในการศึกษาต่อไปตามลำดับดังนี้

1. ตัวอย่างที่ทำการศึกษาและข้อมูลในการศึกษาที่ได้จากการสำรวจจากเอกสารของทางราชการมีอยู่อย่างกระจัดกระจายมิได้รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน อีกทั้งข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน เช่น มูลค่าทุนจดทะเบียน มูลค่าการลงทุน มูลค่าเครื่องจักร มูลค่าวัตถุดิบและจำนวนการจ้างงาน เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจและการสัมภาษณ์บริษัทญี่ปุ่นพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไม่ตรงกับเอกสารของทางราชการ โดยข้อมูลจากการสำรวจมีตัวเลขสูงกว่าในบางเรื่องและมีตัวเลขต่ำกว่าในบางเรื่อง เมื่อตรวจสอบกลับอีกครั้งบริษัทผู้ให้ข้อมูลยังคงยืนยันถึงความเป็นข้อมูลปัจจุบันที่ตรงกับความเป็นจริง ในการศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเป็นข้อมูลตัวอย่างในการประมวลและวิเคราะห์ทางการศึกษา
2. หมวดอุตสาหกรรมและชนิดผลิตภัณฑ์ซึ่งบริษัทที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุนมีความหลากหลาย ดังนั้นการใช้เงินลงทุน การซื้อสินค้าทุน (เครื่องจักร/วัตถุดิบและวัสดุจำเป็น การจ้างงาน การตลาด และอื่นๆ จึงมีความแตกต่างกัน
3. การสอบถามข้อมูลและการสัมภาษณ์เกือบทั้งหมดดำเนินการผ่านพนักงานของบริษัทญี่ปุ่นยกเว้นกรณีที่มีชาวญี่ปุ่นที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้จะทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ดังนั้นข้อมูลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์จึงมีข้อจำกัดและอาจคลาดเคลื่อน หากการสื่อสารมีอุปสรรคในความเข้าใจไม่ตรงกัน
4. ขณะที่ดำเนินการศึกษาอยู่นั้นปัญหาผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยและภาคพื้นเอเชีย รวมทั้งในประเทศญี่ปุ่นยังปรากฏอยู่ ขณะเดียวกันยังเกิดมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน การขาดสภาพคล่องทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจโดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคจึงวนเวียนอยู่กับผลกระทบเหล่านี้ หากสถานการณ์คลี่คลายลงและให้ผ่านระยะเวลาไปอีกช่วงหนึ่งควรจะทำการศึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการเปรียบเทียบถึงปริมาณการลงทุนของญี่ปุ่นในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในเขตภาคเหนือตอนบน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรักษาบรรยากาศและโอกาสสู่ทางการลงทุน ตลอดจนปรับปรุงนโยบายการส่งเสริมการลงทุนต่อไป